

2011. DECEMBER 9. PÉNTEK

JAKAB 3,13–18

MUZSNAI LÁSZLÓ

^{3,13}Kicsoda bölcs és értelmes közöttetek? Mutassa meg jó magaviseletéből cselekedeteit bölcsesség szelíd­ségével. ^{3,14}De ha keserű irigység és önzés van a szívetekben, ne dicsekedjete­k és ne hazudjatok az igazsággal szemben. ^{3,15}Ez nem felülről jövő bölcsesség, hanem földi, érzéki, ördögi. ^{3,16}Ahol pedig irigység és önzés van, ott nyugtalanság van és minden hamis cselekedet. ^{3,17}A felülről való bölcsesség pedig először is szent, aztán békességszerető, engedel­keny, engedelmes, telve irgalommal és jó gyümölcsökkel, nem ítélező, nem képmutató. ^{3,18}Az igazság gyümölcse pedig békességben vettetik azoknak, akik a békességben munkálkodnak.

*

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A rövid gondolatmenet szónoki kérdéssel kezdődik. A bölcsességről 1,5-ben is volt már szó: „Ha valakinek nincsen bölcsessége, kérje Istentől, s meg fogja kapni.” Mivel gyakorlati

életbölcsesség ez, ezért az élet, a mindennapi gyakorlat dönti el, hogy van-e ilyen bölcsesség valakiben, vagy nincs. Mint Jézus példázatában: „Kicsoda tehát az a hű és bölcs szolga...”? A példázat a szolgának hűsége mellett eszességét (*fronimosz*) hangsúlyozza, ami a gyakorlatban megfelel a bölcsesség Jakab által használt fogalmának. *Episztemón* = belátó, körültekintő, aki belelát a dolgok összefüggésébe, ismeri a helyzetet, s gondol a következményekre. Aki bölcs, az keveset beszél, de értelemmel és meggondoltan. A szelídség nem a gyengeség jele.

Irigység, vizsaly és gonosz cselekedetek (16.v.) éppen nem bölcsességre valló jelenségek. Ezért elbizakodottságuk, amellyel magukat okosoknak vélik, nem felel meg a valóságnak.

Ez a veszedelem az első gyülekezeteket is megkísértette. Valószínűleg ezek a korinthusi pártoskodók is a „bölcsességre” hivatkoztak, ezért pirít rájuk Pál: Engem Krisztus azért küldött, hogy az evangéliumot hirdessem, de nem szólásban való bölcsességgel, nehogy a Krisztus keresztje hiábavaló legyen (1Kor 1,17). Az igazi bölcsesség sohasem dicsekedik, hanem alázatos, szelídlelkű.

* A szerző fordítása.

A következő – 15–17. versekben – a „felülről való” és a „földi, testi, ördögi” bölcsességet állítja egymással szembe szerzőnk.

Olvasóink bölcsességét igen szigorú kifejezésekkel ítéli el. Ezek a kifejezések azért arra mutatnak rá, hogy a hamis, a beképzelt „bölcsesség”, az álbölcsesség nem Isten ajándéka. Önző azért ez az okoskodás, amelyben az ember a maga egyéni érdekét tartja szem előtt. Régi exegetikai hagyomány, hogy ennek az íráshelynek az egyik legszemléletesebb illusztrációját József és testvéreinek ószövetségi történetében szokták látni. Irigykedéssel kezdődik itt a testvéri jó viszony megromlása, amely aztán vizályhoz, s kis híján testvér-gyilkossághoz, majd hazugsághoz vezet (1Móz 37kk).

Az emberi értelem magára hagyva végül is démoni befolyás alá kerül. A „*diabolosz*” összezavarja az ember gondolatait, felfordulást okoz s az indulataitól elragadott ember megbontja az emberi együttélés külső rendjét is, beáll a zűrzavar. Pedig „Isten nem a rendetlenségnek, hanem a békeségnek Istene”(1Kor 14,33).

Megint arra kell figyelnünk, hogy Jakab nem általában az emberi bölcselkedésről beszél, hanem a kegyes ember okoskodásáról. Szavainak értelméhez tehát az a felismerés is hozzátartozik, hogy teológiai elmélkedésünk és az abból folyó gyakorlati magatartásunk helyessége azon dől el, hogy hagyjuk-e magunkat ezekben Istentől vezetettetni

Mennyire más képet nyújt az isteni, a felülről való bölcsesség. Ez „Őszinte, békeszerető, szívélyes, engedékeny, irgalommal és jó gyümölcsökkel teljes, nincs benne sem széthúzás, sem képmutatás.” Erre a bölcsességre az a jellemző, hogy a tanítás és az élet, elmélet és gyakorlat teljes összhangban vannak benne. Az isteni bölcsesség gyümölcsei kedvesek és ízesek, hasznosak és élvezetesek a másik ember számára.

Érdekes ezen a ponton egy pillantást vetni Pál és Jakab igehirdetésére a „földi” és az isteni bölcsesség dolgában. Pál apostol is szól erről a kétféle bölcsességről (1Kor 2,6kk).

Ő azonban a hívő megismerés összefüggésében szemléli a kérdést. Tétele az, hogy a hívő ember a maga értelmével nem tudja felismerni Jézusban a „dicsőség Urát”, a Messiást. Ez csak Isten titkos, elrejtett bölcsessége által lehetséges, ha Isten Szentlelke által kinyilatkoztatást ad az embernek. Jakab viszont nem hitbeli ismeret irányában vizsgálja a felülről kapott bölcsesség hatását, hanem a gyakorlati keresztyén életben termett gyümölcsöket mutatja föl.

Különös fogalmazásban foglalja össze a 18. vers ezt a szakaszt. „Az igazság gyümölcset békességben vetik el azok, akik a békén munkálkodnak”. Az igazság gyümölcseről Fil 1,11-ben olvashatunk. Zsid 12,11 pedig azt mondja, hogy az Istentől kiszabott fenyítés „az igazság békességes

gyümölcsével fizet azoknak, akik abban edződtek”. Az igazság gyümölcse mindenképpen Isten ajándéka övéinek. Igazság és békesség összetartoznak. Akiket Isten megigazít, azoknak békességét kínálja. Ez a vele való békesség mindig kihat az emberi viszonylatokra, békét teremt ember és ember között. A mondat értelme tehát az, hogy akik a békén munkálkodnak, nem fáradnak hiába. Isten gazdag gyümölcstermést ad nekik. Igazságával békét teremt Isten és ember, ember és ember között.

Jakab bölcs és értelmes embereket keres maga körül. Úgy látszik, hogy ebből az embertípusból már akkor is hiány volt. Pedig hol találhat az egyházi élet gyülekezeti munkában is elengedetlenek a bölcs és szakértő emberek. Itt megmutatkozik, hogy a hit cselekedetek nélkül nem sokat ér. Hozzáértő, képzett egyházi munkásokra éppen úgy szüksége van a gyülekezeteknek, mint ahogy szükség van szakemberre a hétköznapi élet bármely más területén. Az ilyen bölcs ember egyúttal szelíd is, mert tudja, hogy a dolgok nem emberek belátásán vagy ügyességén múlnak. Azzal is tisztában van, hogy a szálak egy bölcs Koordinátor kezében futnak össze, Aki mindent belátása szerint intéz.

Az ilyenekkel szemben azonban mindig ott van az ellenzék, akiknek a szívében keserű irigység lappang. Ezt az irigységet az önzés motiválja. Nem tudják elviselni az igazságot. Dicsekszenek vele szemben vagy hazugsággal próbálják ellehetetleníteni. Ez nem az a felülről jövő bölcsesség, amelyről Jakab beszél. Ez földi, érzéki, ördögi. Kemény szavak: ez attól jön, aki mindent felfogat, mert semmi sem szent előtte. Ez a Sátán munkája, aki nem tudja elviselni azt a rendet, amely a gyülekezetben megvalósulni látszik. Ez a felfogató munkája, aki nem tudja elszenvadni azt, hogy van olyan hely a világon, ahol nyugalom van, békesség uralkodik. Ahol jól mennek a dolgok. Ahol pedig irigység és önzés van, már meg tudja vetni a lábát. Ott nyugtalanságot támaszt. S jönnek a megtévesztő cselekedetek. Jakab másról beszél. Arról a bölcsességről, amely nem ebből a világból származik. Mert az először is tiszta, aztán békeszerető, engedékeny, engedelmes, telve irgalommal és jó gyümölcsökkel, nem ítélező, nem képmutató. Ég és föld!

Ezek olyan gyümölcsök, amelyek a mennyei karácsonyfán teremnek. Elpusztíthatatlanul ontják termésüket, mint az a kert közepén lévő életfa, amely havonta terem (Jel 22,2). S most szakítsuk le azt a gyümölcsöt, amely az elsők között érik. Ez pedig így hangzik: békeszerető. Az igazság gyümölcse békességben vettetik azoknak, akik a békességben munkálkodnak. Annak terem az igazság jó gyümölcsöt, aki békességben veti el.